

Załącznik

do uchwały RM

Grajewo Nr.....

Program usuwania barszczu Sosnowskiego
(Heracleum sosnowskyi) z terenu Miasta
Grajewo

lipiec 2016

Spis treści:

- 1) Wstęp
- 2) Cel i sposób realizacji Programu usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie Miasta Grajewo.
- 3) Charakterystyka rośliny.
- 4) Cechy rośliny ułatwiające rozpoznawanie jej w terenie.
- 5) Negatywny wpływ barszczu Sosnowskiego na zdrowie mieszkańców, zwierząt i środowiska przyrodniczego.
- 6) Metody walki z barszczem Sosnowskiego.
- 7) Analiza miejsc występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Miasta Grajewo.
- 8) Harmonogram realizacji Programu.

1. Wstęp.

Barszcz Sosnowskiego uznaje się za jeden z największych roślin zielnych na świecie. Jest to gatunek rośliny zielnej, należący do rodziny selerowatych. Roślina poprzez inwazyjne rozprzestrzenianie się stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i zwierząt, a także wywołuje niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym.

2. Cel i sposób realizacji Programu usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie Miasta Grajewo.

Podnoszenie świadomości na temat szkodliwości barszczu Sosnowskiego oraz konieczności jego niszczenia realizowany przez opracowanie i kolportaż ulotek, a także plakatów oraz ewentualne organizowanie spotkań z mieszkańcami na temat barszczu Sosnowskiego, niebezpieczeństwa jakie niesie ze sobą kontakt z rośliną, charakterystycznych cech rośliny umożliwiających jej rozpoznanie w terenie, wpływu na środowisko naturalne, metodach walki, zasadach BHP podczas prac.

Niszczenie barszczu Sosnowskiego na terenie Miasta Grajewo realizowane poprzez zlecenie usługi skoordynowanego niszczenia barszczu metodą chemiczną – trzykrotnie w czasie sezonu wegetacji, na gruntach będących własnością Miasta Grajewo, oraz innych podmiotów i osób prywatnych, które zadeklarowały chęć udziału w programie poprzez złożenie stosownych deklaracji oraz zachęcanie do niszczenia barszczu na pozostałych terenach – we wszystkich miejscach, w których stwierdzono występowanie rośliny.

3. Charakterystyka rośliny.

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi* Manden), należy do gatunku rośliny zielnej z rodziny selerowatych (Apiaceae).

Jest agresywną rośliną inwazyjną, niezwykle trudną do zwalczania. Pochodzi z rejonu Kaukazu. W Polsce pojawił się pod koniec lat 50 XX wieku. Sprowadzony został z Leningradzkiego Wszechzwiązkowego Instytutu Uprawy Roślin, jako roślina paszowa. Po niedługim czasie okazało się, że roślina powoduje liczne oparzenia skóry i błon śluzowych przewodu pokarmowego zwierząt.

Pod koniec lat 70 XX wieku zrezygnowano z uprawy tych roślin. Niestety w ciągu kilku lat prowadzenia upraw roślina w szybkim tempie rozprzestrzeniła się spontanicznie na różne tereny takie jak ciekły wodne, nieużytki rolne, wzdłuż torów kolejowych.

4. Cechy rośliny ułatwiające rozpoznawanie jej w terenie.

Barszcz Sosnowskiego można pomylić z wyrosniętym koprem, ale jest od niego o wiele wyższy - osiąga nawet 4 metry wysokości. Chwast ma zieloną bruzdowaną łodygę, która w dolnej części jest pokryta fioletowymi plamkami. Jego liście są duże i szerokie (o średnicy do 150 cm), o zaokrąglonych końcówkach, a kwiaty zebrane w gęsty i duży baldach są białe. Kwitną w okresie letnim od czerwca do sierpnia.

5. Negatywny wpływ barszczu Sosnowskiego na zdrowie mieszkańców, zwierząt i środowiska przyrodniczego.

Zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi stanowią furanokumaryny zawarte w soku oraz w wydzielinie włosków gruczołowych barszczu Sosnowskiego. Związki te w obecności światła słonecznego, w szczególności promieni UVA i UVB, wiążą się z DNA komórek skóry i powodują oparzenia (fotodermatozę) II i III stopnia. Barszcz Sosnowskiego jest szczególnie niebezpieczny w okresie kwitnienia i owocowania, kiedy odnotowuje się wysoką temperaturę powietrza. Nawet pośredni kontakt z tą rośliną może doprowadzić do poparzenia skóry, ponieważ związki furanokumarynowe wydostają się z barszczu w postaci oprysków i osadzają się na skórze osób przebywających w pobliżu.

Roślina może powodować oparzenia także u zwierząt hodowlanych na przykład wymion krów mlecznych. Spożycie przez zwierzęta zielonych roślin może spowodować stan zapalny układu pokarmowego, krwotoki wewnętrzne i biegunkę.

Barszcz Sosnowskiego jest niebezpieczny dla środowiska przyrodniczego, ponieważ:

- ✓ wcześnie tworzy zwarte ulistnienia zaciemniając wolniej rosnące rośliny, tworzy rozległe łany oraz szybko zwiększa areał i liczbę stanowisk,
- ✓ może kolonizować zarówno siedliska i zbiorowiska naturalne, jak i częściowo przeobrażone przez człowieka,
- ✓ zmienia i zuboża skład zbiorowisk roślinnych.

6. Metody walki z barszczem Sosnowskiego.

I. Metody mechaniczne:

- a) orka na głębokość 30 cm niszczy wschody barszczu i może w znaczący sposób zredukować procent kiełkujących nasion. Podcinanie lub wykopywanie korzeni powinno być wykonane dwukrotnie: wczesną wiosną oraz w połowie lata. Zalecane jest podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby. Jest to metoda pracochłonna, ale bardzo efektywna i może być stosowana w przypadku występowania pojedynczych roślin albo mało liczebnych stanowisk;
- b) koszenie metoda stosowana na większych areałach. Bardzo szybkie odrastanie sprawia,

że koszenie musi być powtarzane 2 – 4 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion. Należy pamiętać, że im wyżej kosimy rośliny, tym większe jest prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętach. Ponadto koszenie sprawia, iż rośliny barszczu „stają się” wieloletnie. Pozbawione możliwości wydania pędów, ciągle dążą do wydania kwiatostanu. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu;

c) ścinanie kwitnących roślin przed zawiązaniem nasion – w ten sposób jest powstrzymywane wytwarzanie nowych nasion. Usuwanie baldachów może być równie skuteczne jak koszenie, jednakże bardzo istotny jest czas ich usuwania. Nie należy tego robić zbyt wcześnie w sezonie, bo regeneracja następuje bardzo szybko i w rezultacie wytworzony zostanie nowy kwiatostan. Zbyt późny zabieg daje ryzyko osypywania się dojrzałych nasion do gleby. Ścięte baldachy muszą być zebrane i zniszczone;

d) zawiązywanie baldachów w worki plastikowe oraz zmiana warunków glebowych, polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla rośliny. W czasie zawiązywania się owoców nakłada się baldachy worki plastikowe, które nie pozwalają na rozsianie się nasion. Nasiona zebrane w plastikowe worki są palone, a obszar na którym rosły barszcze poddaje się procesowi wapnowania;

e) karczowanie roślin, polega na usunięciu wierzchniej warstwy gleby na obszarach, na których roślina ta występuje w największym zagęszczeniu i na to miejsce przywiezienie nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby. Już po pierwszym roku stwierdzono znaczące ograniczenie ilości roślin barszczu Sosnowskiego na obszarze działania. W kolejnym roku w miejscach, gdzie dokonano wymiany powierzchniowej warstwy ziemi nie stwierdzono okazów barszczu lub pojawiły się tylko pojedyncze osobniki.

II. *Metody chemiczne:*

a) opryski herbicydami, które zawierają glifosat. Późne zabiegi nie tylko osłabiają lub niszczą wieloletnie rośliny barszczu, ale także osłabiają zdolność kiełkowania nasion. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, jego zwalczanie należy zaplanować na co najmniej 4 do 5 lat. Nie wyklucza się dłuższego czasu zwalczania.

b) metoda termiczna norweskiej firmy „Heatweed Technologies” prowadzona za pomocą wody o temperaturze 98 stopni Celsjusza wstrzykiwanej w korzenie barszczu. Stosowana na małych, średnich i wielkich roślinach, przed, w trakcie i po kwitnieniu, trzykrotnie na każdej roślinie.

7. Analiza miejsc występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Miasta Grajewo.

Z analizy miejsc zgłoszonych przez mieszkańców o miejscach występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Miasta Grajewo wynika, że skupiska występują w okolicach:

- ~ rowu przy PFLEIDERER SA
- ~ Szkoły Nr 1, na zboczu schodzącym do torów,
- ~ ul. Działkowej,
- ~ ul. Ks. A. Pęzy 29 (przy rowie),
- ~ rowy na terenie ROD im. H. Sawickiej, od strony jez. Brajmura,
- ~ os. Południe 65A - za ogrodzeniem.

8. Harmonogram realizacji Programu.

Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat barszczu Sosnowskiego za pomocą:

a) kolportażu ulotek i plakatów z informacjami dla mieszkańców:

- na temat zagrożeń w przypadku kontaktu z rośliną
- o metodach zwalczania rośliny
- o miejscach siedlisk barszczu

b) całoroczne przyjmowanie zgłoszeń od mieszkańców o „nowych” miejscach występowania rośliny

c) niszczenie barszczu Sosnowskiego